СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LVI. Ч. 293. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 17-го ГРУДНЯ 1948. No. 293. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 17, 1948. VOL. LVI.
ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ГІС ПОСТАВЛЕНИЙ В СТАН ОБВИНУВАЧЕННЯ

Ню Йорк, 15 грудня. — Федеральна велика судейська лава поставила в стан обвинувачення за кривоприсягу Алджера Гіса колишнього високого урядовця в департаменті стейту. Підчас слідства судейська лава провірила, що він заперечив під присягою, наче б то він стрічав Витакера Чемберса після 1 вересня 1936, міжтим слідчий суд дістав доказ, що Гіс мав кількома наворотами побачення з Чемберсом. Чемберс твердить, що в часі від 1 вересня 1936 до 1938 р. він діставав від Гіса різні урядові документи для передачі їх совєтським шпигам. Велика судейська лава, яка рішила поставити Гіса в стан обвинувачення, збиралася в Ню Йорку 18 місяців. В тому часі вона поставила в стан обвинувачення 12 комуністичних провідників, а саме тепер викінчила слідство проти Гіса. Її урядування покінчилося 15 грудня, а на її місце приходить нова лава, вибрана з інших людей, яка поведе дальше слідство в справі шпигунства.

ШПИГИ ВИДАЛИ СОВЄТАМ ОПИС НОВОЇ БОМБИ ПЕРЕД ВІЙНОЮ

Вашингтон. — Комісія неамериканських діянь палати репрезентантів виявила, що ще в 1938 р. шпиги викрали опис нової бомби і опис славного американського пробного військового майдану Нортен в Абердін, у стейті Мериленд і передали Совєтам. В Абердін находиться військова лябораторія для провірки нових воєнних винаходів і майдан для випробовання швидкости нових літаків та воєнних стрілен. Стверджено, що там працював принаймні один цивільний знавець, який забирав повні торби паперів на зібрання комуністів, а вертав звідти з порожною торбою. Імені цього чоловіка не оприлюднено.

ДАЛЬША КОНСОЛІДАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Вашингтон. — Секретар оборони Джеймс Форестал оприлюднив, що Краєва Військова Установа перевела дальші старання в справі злуки збройних сил. Від тепер військові морські транспорти будуть виконувані тільки під доглядом департаменту маринарки, а побір рекрута до маринарки, армії і повітряних сил буде переводжений спільно, по скільки це можливе. Досі перевіз війська через океан відбувався під командою армії. Це складна справа, бо команда армії мусіла переговорювати з морськими юніями для виконування певних робіт. Зогляду на страйки докових робітників, військові транспорти мусіли приспішуватися. Побір рекрутів відбувся окремо, а це вимагало великих коштів для втримування окремих бюр і персоналу.

ОБИЛЬНИЙ СНІГ НА СХОДІ

У східних стейтах впав в середу 15 грудня перший справжній сніг, який стримав у деяких околицях правильний рух на шляхах. Сніг падав увесь день, а ввечір перемінився в дощ, який до деякої міри сполокав сніг. Місто Ню Йорк мусить пожертвувати тисячі долярів на вичищення вулиць після снігу.

Місто мусить дбати у першу чергу про втримання доїзду до мостів до Брукліна і стейту Ню Джерзі.

КРАМНИЧНИХ РОБІТНИКІВ ПЕРЕБРАЛА КРАВЕЦЬКА ЮНІЯ

Вашингтон. — Конгрес Індустріяльних Організацій передав юнії Амалґемейтед Клотинґ Воркерс організацію субєктів і інших робітників в департаментових та інших крамницях. Це сталося тому, що в Ню Йорку комуністи опанували юнію крамничних робітників, які не дали себе ніяк усунути з здобутих провідних становищ. Багато членів юнії почало виступати й творити нові юнії, а подекуди підприємці організували „компанічні" юнії. Перебрання юнії іншою юнією можна перевести на підставі резолюції, ухваленої на недавній конвенції КІО в Портленд. Предсідник кравецької юнії Джейкоб Потовски заявив, що він візьметься негайно до виконання доручення КІО. Юнія крамничних робітників нараховує 145,000 членів. Голова юнії, Семюел Волчок, заявив, що він мусить обговорити справу передачі з своїм урядом наступного тижня.

На передодні стейтової конвенції К.І.О. в Сиракюз, у стейті Ню Йорк виявилося серед делегатів велике негодування проти лівих елементів. Це пізнати з того, що праві елементи рішили недопустити до прийняття внесків, зголошених комуністами.

КОМУНІСТИ ЗАСУДЖЕНІ ЗА ВІДМОВУ СВІДОЦТВА

Лос Анджелес. — Три комуністи, ветерани світової війни, призначені виннихи непослуху судові за те, що відмовили свідоцтва в слідстві під замітом, що вони можуть самі себе обвинуватити. Суддя пробував спонукати підсудних, щоб вони склали свідоцтво перед ним, одначе вони поновно відмовилися. Прокуратор пригадав, що вони не хотіли признатися, що вони є членами Комуністичної партії, щоб опісля не були приневоленими складати свідоцтво проти членів партії. Оборонці внесли відклик від рішення суду. Кару на підставі присуду має оприлюднити суддя 21 грудня.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР ДОРАДНИКОМ ФОРЕСТАЛА

Вашингтон. — Колишній голова начальної булави, а тепер президент університету Колумбія в Ню Йорку, ген. Двайт Д. Айзенгавер, назначений головним дорадником секретаря оборони, ген. Джеймса Форестала. Він затримає дальше своє становище в університеті і буде тільки час від часу доїздити до Вашингтону на наради для складення плянів оборони.

При секретаріяті оборони створено тепер окреме бюро для оцінки придатности нової зброї на випадок війни. У склад дорадників входять найвищі знавці військового діла. Вони знані як Група Оцінки Системів Зброї. У ній заступлені не тільки військовики, але й цивільні люди.

Росія годиться звернути Америці воєнні судна

Вашингтон, 15. грудня. — Діючий секретар стейту Роберт А. Ловет оприлюднив, що Москва згодилася звернути Злученим Державам 31 різного рода суден, винозичених підчас війни. Тому, що Совєти отягалися з зворотом кораблів, не можна було вести переговорів в справі заплати Росією за матеріяли, які вона діставала з Америки на підставі Ленд-Лізу (позички матеріялів за такою ж відплатою). Департамент стейту надіється, що Росія зверне Америці воєнний корабель Милвокі й інші воєнні судна, які вона забрала як запоруку, що Італія передасть їй свої воєнні кораблі, умовлені в мировім договорі з Італією.

Росія дістала з Америки 585 різних кораблів на підставі Ленд-Лізу, а звернула тільки 8 торговельних кораблів. За 87 кораблів ведено переговори з Совєтами і аж тепер можна було дістати якусь обіцянку від Совєтів. Вартість усіх матеріялів, постачених Совєтам на підставі Ленд-Лізу, дійшла до вартости 11 більйонів. Досі всі інші країни, крім Росії, договорилися з Америкою про вирівнання довгів з Ленд-Лізу.

ПОЛІТИКА СУПРОТИ КИТАЮ НЕЗМІНЕНА.

Вашингтон. — На пресовій конференції заявив діючий секретар стейту Алберт Ловет, що американська політика супроти Китаю не буде змінена, хоч як пані Чіянг-Кай-Шек підчас свого побуту у Вашингтоні таку зміну обстоювала. На підставі ухвали конгресу Китай мав дістати військової допомоги коштом $125,000,000, а цивільної в сумі $275,000,000. Пані Чіянг домагалася, одного більйона допомоги річно через три роки. Ловет заявив, що він не знає нічого про пляни генералісcимуса Чіянг-Кай-Шека приїхати до Злучених Держав на відвідини.

МОЖНА БУДЕ ВИВОЗИТИ БІЛЬШЕ ПРОДУКТІВ ДО КАНАДИ.

Отава. — Тому, що Канада має тепер більше золота й американських долярів, уряд відворить з днем 1. січня 1949 р. кордони на обильніше постачання американських товарів до Канади. Від того дня можна буде вивозити свіже мясо, мясо консервоване в бляшанках, мясо з домашньої птиці, зернові харчі, масло, конденсоване молоко й т. п. Деякі інші харчі можна буде вивозити з Злучених Держав до Канади на підставі квот, наперед складених. Теж і промислові вироби будуть допущені до Канади в більших кількостях, головно ванни до купелів, печі, футра і т. п. Подорожні зі стейтів будуть мôгти привозити з собою до Канади товару вартости до $100.

СЛІДЧА КОМІСІЯ ВИХАЛА ДО КОСТА РІКИ.

Вашингтон. — Рада Оборони Американських Держав назначила комісію з пяти осіб для прослідження відносин у середньоамериканських республіках Коста Ріка й Нікараґва, які находяться у війні. За дотеперішніми звідомленнями 1,000 озброєних вояків з Нікарагви увійшли до Коста Ріки. Комісія має право покликатися на договір з Ріо.

МАДЯРСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ПОГРОЖУЮТЬ КОНФІСКАТОЮ АМЕРИКАНСЬКОЇ ВЛАСНОСТИ.

Будапешт, 16 грудня. (ЮП) — Вчора тут проголошено офіціяльний текст відповіді мадярського уряду на американський протест проти вимушення мадярами підпису двох американців на фальшивих зізнаннях у відомій справі нафтової експропріяції. В американській ноті скидувано на мадярський уряд „повну правну і фінансову відповідальність" за захоплення Мадярсько-Американської Нафтової Компанії, звязаної зі Стандард Ойл Компані. Захоплюючи цю фірму, мадяри змусили двох американських урядників підписати фальшиві зізнання проти мадярських урядників. В своїй відповіді на американський протест, мадярські большевики остерігають Америку, щоби вона „пильнувала своїх власних інтересів" та погрожують повною конфіскатою американської власности в Мадярщині за „шкоди", спричинені „американськими саботажами" місцевої нафтової продукції.

Н. Й. ТАЙМС: УКРАЇНА НЕ Є НЕЗАЛЕЖНОЮ ДЕРЖАВОЮ

Ню Йорк, 16. грудня. — Американська преса вже нераз відвигала проблему державної незалежности України, стверджуючи совєтську фікцію цеї „незалежности". При цьому зазначується, що підсовєтську Україну прийнято до ООД тільки в порядку воєнного компромісу для Сталіна, що цим не бажав дати справді українському народові голос в міжнародних справах, а тільки використати цей голос для піддержки своєї підривної політики в світі. Проблему теперішньої „незалежности" України видвигнув знову Н. Й. Таймс, коментуючи в сьогоднішньому виданні піддержане совєтсько-українським представником совєтське вето проти прийняття Цейлону до ООД. В редакційній статті на цю тему Н. Й. Таймс стверджує: „Ще одне совєтське вето — ч. 29 — впало вчора на стіл Ради Безпеки, як Росія, піддержана тільки Совєтською Україною, заблькувала прийняття Цейлону до Об'днаних Націй. На підставі Акту Незалежности з 1947 року, Цейлон одержав повністю відповідальний статут в британському каммонвелт-і. Він цілком певно є далеко більше незалежний від Лондону, ніж, наприклад, Совєтська Україна від Москви..."

Легенда У.П.А. в Чехословаччині

(Власна кореспонденція „Свободи")

Прага, 11. грудня. — В найблищий понеділок тут починається вже від деякого часу заповіджений великий політичний процес проти здогадних керівників Організації Українських Націоналістів в Чехословаччині. У зв'язку з цим місцева преса і радіо продовжують роздувати „українську загрозу" для Чехословаччини до неімовірних розмірів, створюючи справжню легенду. Іще діло, що ця пропаганда має два кінці й вона у великій мірі звертається насамперед проти тих, що її ведуть. Бо немає сумніву, що загал чеського і словацького та інших поневолених большевиками народів не тільки симпатизують з українським визвольним рухом, але у великій мірі зв'язують з ним і свої надії на визволення. В самій Празі широко коментується сила і діяльність УПА, а народ дивується, як то революційна організація, та ще в додатку і в іншій країні, може до тої міри випровадити з рівноваги та нагнати стільки страху урядові, що вважає себе паном положення. А тим часом в самому місті кружляють найрізноманітніші поголоски зв'язані з діяльністю УПА. Говориться про таємні знаки „44" та про тризуби на мурах міста, про таємничого монаха Соболя, про склади зброї в Трибишівських монастирі, про нові подвиги відділів УПА в поодиноких місцевостях тощо. Можна б твердити, що в Празі та взагалі в Чехословаччині сьогодні блискавкою поширюються легенди про УПА, як колись за давніх часів електризували нарід легенди про Кармелюка, Довбуша та інших народних героїв і месників. Чеський робітник, селянин та інтелігент щораз більше вірить, що власне ця легендарна УПА визволить його та помстить його кривди.

ПРИЙШЛИ ЕКСПОНАТИ НА УКРАЇНСЬКУ МИСТЕЦЬКУ ВИСТАВКУ У ВАШИНГТОНІ.

Филаделфія, 16 грудня. — З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що сьогодні там наспіло 46 образів 13 найвизначніших українських мистців з європейської скитальщини. Образи призначені на заповіджену вже раніше українську мистецьку виставку, що має відбутися під протекторатом ІРО та ЗУАДКомітету у світовідомій Коркоран Арт Ґалері у Вашингтоні. Точна дата виставки ще не встановлена, але її не пощастить зорганізувати швидше, як під осінь наступного року. Раніше мали б відбутися виставки в поодиноких наших більших громадах. Образи прислали такі мистці: Бурачок, Гніздовський, Дмитренко, Луцик, Мороз, В. Кричевський, Неділко, Падарз, Стефанович, Павлось, Крук, М. Білинський та Малюца. В склад журі, що вибирало ці образи, входили: Володимир Кивелюк, Яків Гніздовський, Григор Крук, Антін Малюца, Михайло Гоцій та Михайло Дмитренко. Рівночасно з образами прислано 7 різьб проф. Ємця, що теж будуть на виставці.

21-ГО ПРИЙЖДЖАЄ КОРАБЕЛЬ З НОВИМИ ІМІГРАНТАМИ.

Корабель „Марін Флешер", що виїхав 13-го грудня з Бремергафен з 550 новими імігрантами, повинен причалити до порту в Ню Йорку в вівторок, 21-го грудня. Між новими імігрантами є чимало українців.

29-ТЕ СОВЄТСЬКЕ ВЕТО В РАДІ БЕЗПЕКИ

СОВЄТИ І ПІДСОВЄТСЬКА УКРАЇНА ПРОТИ ПРИЙНЯТТЯ ЦЕЙЛОНУ ДО О.Д.

Париж, 16 грудня. Совєтський Союз скористав вчора знову зі свого велико-державного права вета проти прийняття Цейлону до Організації Об'єднаних Держав. Це вже було його 29-те вето з черги. Загальний вислід голосування був 9 голосів проти 2, іменно Совєтського Союзу і підсовєтської України. На порядку нарад було теж подання про прийняття в члени ОД держави Ізраїля, але остаточне рішення цеї справи відложено, на внесення французького представника, до п'ятниці. В дальшому Рада без голосування погодилася відложити до чергової сесії в січні в Ню Йорку розгляд справи Гайдерабаду. Справа совєтського вета проти Цейлону зв'язана зі совєтським намаганням добитися прийняття в члени ООД кількох сателітів, на що вони не можуть одержати вимаганої більшости голосів. У вислідї і для „реванжу" вони надуживають свого права спротиву проти демократичних кандидатів на нових членів.

МОЖЛИВІСТЬ ВКЛЮЧЕННЯ БЕРЛІНА В ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКУ ДЕРЖАВУ

Франкфурт, 16 грудня. Американський військовий губернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей, заявив вчора на пресовій конференції, що західні великодержави розглядають можливість включення своїх секторів Берліна в пляновану західно-німецьку державу, що має бути встановлена найблищої весни. Вже сьогодні має відбутися на цю тему конференція між трьома західніми губернаторами. Ген. Клей вияснив, що створення Совєтами свого окремого управління в Берліні мало рішальний вплив на таке становище західних союзників.

КОМУНІСТИ ПЛЯНУЮТЬ ЗАХОПЛЕННЯ ЦІЛОГО БЕРЛІНА

Берлін, 16 грудня. Берлінські комуністи в совєтському секторі відбули вчора свою конференцію, на якій знову підкреслювано можливості і пляни на захоплення цілого міста в 1949 році. Не зважаючи на безсумнівне протикомуністичне наставлення населення Берліна, що найкраще виявилося в останніх виборах до міської Ради, комуністи все ще сподіються, що їм пощастить захопити місто „революційним порядком".

В ЛОНДОНІ ПОРОЗУМІЛИСЯ ЩОДО РУРЩИНИ

Лондон, 16 грудня. З поінформованих джерел заявляють, що представники Злучених Держав, Британії, Франції, Бельгії, Голляндії і Люксембургу, що відбувають тут свою конференцію в справі міжнародної контролі німецького промислового басейну Рурщини, мали на останці досягнути принципового порозуміння. Базою цього порозуміння є французька пропозиція, щоби створити окрему міжнародну комісію, що матиме виключне право контролі продукції. Наради в цій самій справі будуть продовжуватися ще кілька днів і матимуть за завдання встановити таку міжнародну комісію та методи її праці.

ФРАНЦІЯ ОБМЕЖУЄ СВОЮ СУВЕРЕННІСТЬ В ІНТЕРЕСІ МИРУ

Париж, 16 грудня. З вчорашніх дебат оборонного комітету французької Національної Асамблеї над проектом військової організації виявляється, що в інтересі своєї власної безпеки та світового миру Франція добровільно обмежує свою суверенність. Текст законопроекту прийнято більшістю 23 голосів проти 9 комуністичних. При цій нагоді міністер оборони вияснив, що стратегічне положення Франції промовляло б проти участи цеї країни в будь-якій агресивній війні. Проте, Комітет відкинув домагання комуністів, щоби в законопроект вписати клявзулю, що Франція не взяла б участи у війні проти Совєтського Союзу. Міністер оборони в дальшому ствердив, що минулорічний західно-европейський оборонний союз, підписаний в Брюсель, має виключно оборонний характер та є вийнятково европейською справою. Співпрацю Злучених Держав і Канади в цих західно-европейських оборонних заходах мав би встановити Північно-Атлантійський оборонний союз, проект якого тепер ще опрацьовується.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ ВИСЛАННИК ФРАНЦІЇ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Париж, 16 грудня. Французький уряд розглядає плян вислати до Америки спеціяльного посла, що мав би прихилити американську публичну опінію під час найблищого Конгресу до справи американської допомоги французькому господарству. Кандидатом на цього посла є бувший премієр і теперішній президент Національної Асамблеї, Едуард Еріо.

СОВЄТИ ОБІЦЯЮТЬ ЧЕХАМ „ЗОЛОТІ ГОРИ"

Прага, 16 грудня. Комуністичний уряд Чехословаччини докладає всіх зусиль, щоби переконати своїх громадян про велику ласку та блага для них від Совєтського Союзу. У зв'язку з перебуванням в Москві чехословацької делегації, з премієром Запотоцьким на чолі, тут видано вчора офіціяльне повідомлення, що Сталін обіцяв поставити чехам до розпорядження відповідну кількість золота і „вільної валюти" для закордонної торгівлі.

ОХРИСТИЛИ НОВОГО БРИТАНСЬКОГО ПРИНЦА

Лондон, 16 грудня. Ціла британська і закордонна преса відмічує як велику і радісну подію урочистість хрищення нового британського принца, одномісячного сина принцеси Єлисавети і дука Единбургу. Принцові надано імена: Чарлз Филип Артур Джордж. Після своєї матері він є другим претендентом до британської корони і міг би колись володіти Британією як Карло III.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorised July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сиclient і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИЄДНАТИ УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ ГОЛОС РОБІТНИЦТВА

Від довгих літ пробуємо впливати на різні чинники, щоб вони глибше зацікавились українською справою та краще зрозуміли властиву причину та суть українських визвольних змагань. Робили ми це з меншим чи більшим успіхом в цьому переконанні, що згодом таки переможе слушність українських домагань, чи хоч інтерес самої Америки, змагаючої до справедливого та тривкого миру в світі. Те саме продовжуємо робити на дещо більші розміри і з більшими успіхами теж і тепер.

В тій політичній та інформативній акції занедбуємо одначе таке поле, на якому в сучасну пору можна би мати успіхи. Маємо на думці акцію серед зорганізованого робітництва, а в першу чергу серед верхівки двох найбільших робітничих організацій, а це Американської Федерації Праці (АФП) та Конгресу Індустріяльних Організацій (КІО).

Думаємо, що якраз тепер є дуже догідна пора для такої праці, бо обидві організації вже добре пізнали небезпеку з боку комуністичної інфільтрації в їх власних рядах. Большевизм наробив багато шкоди тим організаціям, бо комуністи, загарбавши підступом провід в різних юніях, почали використовувати свою владу на виразну шкоду інтересів Америки і самого робітництва. Останні конвенції АФП та КІО, що недавно відбулись, були голосним відгомоном протикомуністичних настроїв серед американського робітництва, якому вже надоіло большевицьке верховодство й крутійство та яке хотіло б прочистити свої ряди і позбутись агентів, що не служать ні своїй організації, ні своїй державі.

На нашу думку це дуже відповідна пора, щоб зачати освідомлювати робітничий провід щодо ваги української справи та заставити його присвятити більше уваги судьбі народу, який перший почав боротьбу з комуністичною та московською агресією. Зорганізоване робітництво є нині великою силою. Сам президент Труман визнав це, завдячуючи цій силі навіть свою перемогу при виборах. Робітництво має вже нині своїх заступників по різних посольствах та амбасадах Злучених Держав, воно матиме цілком певно ще ширше заступництво в уряді в Вашингтоні.

Це є речі, з якими нині рахуються як доконаними різні політики та промисловці. В проводі робітництва шукають попертя сенатори, конгресмени, губернатори та інші визначні люди, що стараються дістати мандати при виборах. Вони рахуються тепер з настроями робітництва та його домаганнями. Іншими словами зорганізоване робітництво вже добилось дуже великих впливів і стало великою політичною силою. На цю силу треба обовязково звернути нині пильнішу увагу представництву американських українців в цьому напрямі, щоб дістати від нього попертя теж і в українській справі. Чейже робітничі організації в Америці не відмовляться допомогти своїм словом визволенні з неволі, визиску і гнету мільйонів працюючих людей в Україні, так, щоб і український нарід, як і американський, міг бути самостійним і вільним господарем на своїй землі, а не наймитом-невільником, яким він є сьогодні.

Річниця закону наших прав

Точно 157 років тому, дня 15-го грудня 1791 року увійшов в силу наш незрівняний „Бил оф Райтс", як десять доповнень до Конституції Злучених Держав. Цих десять доповнень нашої Конституції належать без сумніву до найбільших документів людських прав і людської гідности всіх часів. Доказом того може послужити не тільки факт, що вони проіснували вже півтора сторіччя без найменшої зміни і навіть без найменшого бажання їх в чому небудь змінити, але навпаки, вони стали базою дальшого розвитку і сьогодні вони з неслабнутою силою просвічують темряву потоптаної людської гідности і людських прав поза межами нашої країни, насамперед у відгородженій залізною завісою советській „шостій частині світу".

Початково представники американської нації, яка тоді переживала ще тільки першу фазу свого розвитку і формування, вважали, що таке забезпечення прав одиниці не доконче потрібне як частина федеральної конституції. Тому теж, як Джорж Месон, один з трьох делегатів з Вірджінії, запропонував, щоби конституцію попереджував „Бил оф Райтс", його пропозицію одноголосно відкинено. Права одиниці тоді вважали самі собою зрозумілі. Але нарід хотів мати відповідне забезпечення і на майбутнє і бажав собі „чорного по білому", що „Конгрес не повинен видавати законів відносно" основних вольностей і прав людини.

Практично це виявилося в тому, що під час дебат над ратифікацією конституції поодинокі стейти поробили застереження, що власне до конституції повинні бути додані доповнення про забезпечення основних індівідуальних прав. І тому, коли у вересні 1789 року зібрався в Ню Йорку вибраний на підставі конституції перший Конгрес, він негайно розіслав поодиноким стейтам до ратифікації 12 доповнень до конституції, десять з яких були остаточно прийняті як „Бил оф Райтс". В першій статті цего „Билу" зафіксовано: „Конгрес не може видавати жадного закону щодо встановлення релігії, або щодо заборони її вільного практикування; або щодо обмеження свободи слова або преси; або щодо права народу мирно збиратися і старатися, щоби уряд направляв зло". В інших доповненнях конституційно забезпечено народові всі ті елементарні права, без яких годі було б подумати собі демократичний лад і все те, що розуміється під вільністю людини в суспільстві. Тим самим американська нація в самих початках свого росту створила закон, до якого людство ще й сьогодні не завжди з успіхом змагає як до найвищого суспільного ідеалу, за який вже пролито стільки крови.

З гордістю і вдячністю долі згадуємо сьогодні вже 157 раз цю велику подію, що зробила вільною і могутньою цю країну, сьогодні найбільшу надію для всіх тих, для яких „Бил оф Райтс" все ще є тільки мрією. За цих 157 років, що їх перетривав і ще тільки закріпився наш „Бил оф Райтс", безслідно пропало вже безліч всіляких драконських законів. Це тільки потверджує, що наостанці зникнуть з лиця землі і модерні тиранії та що „Бил оф Райтс" стане універсальним законом вільної людини у вільному світі.

Українська жінка в УПА

Українська жінка, протягом цілої бурхливої історії свого народу, завжди не тільки грала визначну ролю на всіх ділянках мирного життя, але як зайшла потреба, то вона на рівні з чоловіком своєю кров'ю і своїм життям захищала свою батьківську землю від ворогів. Багато безприкладного героїзму, завзяття і посвяти виявили українські жінки в цій останній стадії боротьби українського народу за волю, недавно проти націстів і тепер проти большевиків. Нещодавно американська преса була принесла багатомовне під цим оглядом інтерв'ю зі „синьоокою Ольгою" з УПА, що разом з іншими пробилася з України в американську зону Німеччини. На цю саму тему тепер мюнхенська „Українська Трибуна" друкує інтересне інтерв'ю з кількома іншими дівчатами-вояками УПА, що в останньому пробилися в американську зону. Інтерв'ю передруковуємо в цілости.

Кілька тижнів тому українська преса повідомила про прибуття з наших Рідних Земель кількох українок — активних учасниць боротьби УПА. Нам вдалося провести розмову з новоприбулими.

В перший момент трудно було повірити, що наші співрозмовниці — молоді, тендітні дівчата — учасниці багатьох боїв, що вони провели останні роки в важких умовах підпільної боротьби, що в останній час вони пройшли небезпечний шлях від Карпат до Баварії.

Нас цікавить, **яка роля української жінки у визвольному фронті.** Ставимо нашим співрозмовницям питання:

Які функції виконує сьогодні українське жіноцтво у визвольній боротьбі?

Відповідь: Поле праці українського жіноцтва надзвичайно широке і різноманітне. Загалом з українським підпіллям співпрацюють жінки, бувши або в підпіллі, або живучи легально по містах і селах. І одним і другим припадає відповідна ділянка праці. Жінки працюють головно в Українському Червоному Хресті, зв'язку, розвідці і постачанні.

Питання: Яка структура Українського Червоного Хреста і яке місце займають у ньому жінки?

Відповідь: УЧХ, — це найширше поле діяльности жіноцтва. Сама структура УЧХ пристосована до сітки підпілля і до мережі повстанських шпиталів. Жінки виконують тут різні функції. Найбільш відповідальне становище — це т. зв. референток УЧХ, завданням яких є ініціювати і скеровувати всю організаційну роботу У. Ч. Х. До їх обов'язків належить організація шпитальних пунктів, технічна організація постачання ліків, постачання харчів для шпиталів у порозумінні з господарською референтурою, створення якмога ліпших гігієнічних умов життя в лісі, організація запасів потрібної білизни й устаткування для шпиталів і т. д.

Другою ділянкою праці жінок в УЧХ є функції санітарок. Санітарки звичайно прикріплені або до шпиталів УПА, або до окремих військових відділів. Крім того, жінки працюють у відділі т. зв. „Суспільної Опіки", яка підлягає УЧХ і завданням якої є організація можливостей закупівлі ліків у містах, їхнє постачання на медпункти т. п.

Питання: Яку працю виконують санітарки, приділені до військових частин?

Відповідь: До їхніх обов'язків належить нормальна праця військових санітарів. Дуже часто буває, що вони беруть участь у боях з ворогом. В історію УПА увійшла безліч героїчних подвигів санітарок, коли вони під обстрілом ворожих кулеметів виносили з поля бою поранених бійців. Наприклад, санітарка „Степова" врятувала таким чином життя пораненому в бою командирові „Хрінові".

Питання: Чи працюють в УЧХ і чужі фахові сили?

Відповідь: Українському Червоному Хрестові підлягає також т. зв. Служба Здоров'я, яку виконують на терені фахові сили — лікарі і санітари. Спочатку тут працювало багато лікарів-жидів. Ми останнім часом зустрічалися з лікарями польської національности і грузинської. Коли під час штучно викликаної епідемії тифу большевики кинули на українські села багато санітарок-червоноармійок, щоб цим способом зменшити симпатії населення до сестер УЧХ, які несли допомогу хворим, багато з цих насланих большевиками жінок різних національностей активно співпрацювали з українським визвольним рухом.

Питання: Нам дуже хотілося б почути про повну пригод і небезпек розвідчу діяльність жінок. Чи могли б ви нам дещо про це сказати?

Відповідь: Це справді цікава, але й небезпечна праця. Тут жінки мають прямо неоціненні заслуги. Трапляється часто, що наші розвідниці продираються в самий центр ворожого середовища і, черпаючи вістки з безпосередніх джерел, виконують надзвичайно важливу працю.

Питання: До нас доходили чутки, що приблизно в 1946 р. МВД-МГБ провели масові арешти жінок. Чи відповідає це правді?

Відповідь: В 1945 — 46 рр. большевики провадили велику нагінку на українське жіноцтво, яке тоді масово арештовувано. Під час цієї акції потерпіли насамперед ті жінки, які легально жили по містах чи селах.

(Докінчення на стор. 3-тій)

СОВЕТСЬКА НЕБЕЗПЕКА І НІМЕЧЧИНА

Безумна Гітлерова політика поставила Німеччину над безоднею. Мільйони німців загинули в боях на різних фронтах, мільйони загинули і гинуть у полоні в Советському Союзі, сотки тисяч німців повимирали за час примусового переселення зі сходу на захід, по закінченні світової війни. Здавалося, прийшов кінець Німеччині. Німецький народ втратив великі території на сході, здобуті сотками років боротьби, праці і колонізації, і тільки в західних зонах Німеччини відновилося вільне політичне життя. Для цього населення, скупченого на малім просторі бракує хліба, що раніше приходив зі сходу, і бракує праці, бо велика частина промислових підприємств була зруйнована війною або демонтована і вивезена.

В цих невідрадних обставинах інший народ уже заломився б. Але німці мають сильні нерви і століттями вироблену дисципліну. Вони відразу стали до праці і з великими зусиллями почали господарську відбудову. Війна привчила німців обмежувати свої потреби, отже вони могли так-сяк прожити і три роки після війни.

А тим часом події світової політики розвивалися безупинну. На місце розбитого німецького імперіялізму прийшов ще страшніший імперіялізм — советсько-московський. Англія та Злучені Держави Америки провели по війні демобілізацію, але Сталін, навпаки, ще змінив свою армію для нових підбоїв.

В цих обставинах зродилася ідея Західно-Европейської Федерації для оборони перед московським імперіялізмом. За пляном ініціятора цього руху — В. Чорчила — також Німеччина має належати до проектованої федерації.

Справа федерації вимагає для свого здійснення довгого часу. Тимчасом обставини вимагають негайної мобілізації всіх сил, готових дати відсіч московському Молохові. В Европі вважають два народи за такі, що могли б поставити чоло московському напастникові: це французи і німці. На жаль, Франція ще й досі переживає „комуністичну пропасницю". Дотого французькі провідники, відділені від советських армій Німеччиною, ще й досі не бачать ясно тої правди, що самі французи не в силі задержати на Рені московського натиску. Безладдя у Франції (комуністичні страйки, саботажі) роблять із Франції непевного союзника для англосаських великодержав. Тому то останніми часами відбувається в пресі та в політичних колах „переоцінка цінностей". Чуємо голоси, що треба до боротьби проти московського імперіялізму включити також і Німеччину. Ці голоси чути не лише в Америці: також деякі відповідальні французькі політики приходять до думки, що европейську культуру мають ратувати всі европейські народи, в тім числі й німці. Так, відомий французький журналіст Моріс Дюварже, редактор органу паризького міністерства „Ле Монде", пише, що мусить утворитися **франко-німецький союз із спільною армією.**

Які настрої є у німців з приводу советсько небезпеки? Німці найкраще знають советський режим, бо мільйони німців бачили советський „рай", чи за війни чи як полонені. Тому між німцями нема прихильности до комуністичної Москви, тільки ненависть і страх, що можуть і в західні зони прийти „визвольники зі сходу". Советські спроби формувати „німецьку визвольну армію" в Росії німці добре розуміють, як маневр для пропаганди. Тому, коли б німців покликали до зброї, то мільйони боєздатних вояків пішли б на боротьбу проти СССР.

Німецькі політичні провідники і військові спецялісти добре розуміють, що західні великодержави побояться відновити німецьку воєнну силу. Але їх надія на те, що в рішальний момент німецький людський матеріял буде потрібний. Тому то недавно бувший німецький начальник генерального штабу Гальдер радив боєздатним німцям, в разі вибуху війни, іти на захід, за Рен, щоб потім взяти участь у боротьбі проти советського імперіялізму.

Звичайно, німецька армія, залежна від чужого постачання і під наглядом західних великодержав, не була б страшна для інших народів. Але спомин про недавнє панування Гітлера в Европі, ще не стерся в людській памяти! Тому ця справа, хоч і зрозуміла кожному, не дає надії на своє здійснення. Коли б прийшло до конфлікту з СССР, то Европу для европейців мусіли б обороняти своєю кровю американці та британці.

Л. С.

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

ДРЕЗДЕН „СОВЄТСЬКИЙ"

(Будні советської окупації)

3)

Через два дні по захопленні Дрездену, через місто пройшли, в напрямку з Байцена на Новий Зедлец великі советські танкові з'єднання війська маршала Коньова, що йшли на „визволення" Праги. І тут оргія грабунків та насильств досягла свого апогею.

На вулиці Бауценляндштрасе стояли два советські танки. Коли я підійшов до них, щоб обмінятись привітанням з „земляками", біля танків советські солдати — отсі сердешні „земляки" — перестрічали кожного перехожого німця незмінним:

— Дайош ур!

Розуміється, що не відмовлялись вони, поза годинниками, й ні від чого іншого, більш менш цінного, що можна було з людини здерти, чи з кишень її видерти.

Тут, перед моїми очима, відбулась, між іншим, і така, характерна для тих днів, сценка советських окупаційних буднів. Советський старшина Феофілактов перестрів одного німця грізним запитом:

— Годинника маєш?

Німець дивився на нього переляканими очима:

— Іх фирштеге ніхт!

— А-а, не фарштеїш? — перепитав Феофілактов, — а колгосп фарштейн?

— Ніхт ферштанд, — уперто твердив німець.

— Ничего, через пару лет поймеш, немецкое рило!

Обшукавши і справді не знайшовши годиника у цього перехожого, він, пропускаючи його повз себе, гукнув:

— Проваливай, буржуй недорезанний! У других найдем...

А сам, достоту від голови до ніг обвішаний тими наручними годинниками, як цирковий паяц, продовжував далі зупиняти перехожих тими самими стереотипними запитами:

— Маєш ур?

І відбирав, і напихав ними вже й так повні кишені, почуваючи, очевидно, себе в цей час на висоті призначення, як передовий вояк передового загону армії визволителів пролетаріяту спід кормиги акул капіталістичного світу. Що він саме так мав себе в той час почувати, підтверджує дальша сценка, що відбулася тут таки незабаром.

Старшина Феофілактов перехопив на вулиці старшу вже жінку-німкиню й потяг її до свого танку з нічим неприхованими намірами.

Смертельно вражена й перелякана жінка пручалася і зчинила крик на всю вулицю. На той момент до танку підійшов лейтенант советської юстиції (отже, — „справедливости") на прізвище Нежин і пробував оборонити жінку, звернувшись до ґвалтівника:

— Слухай, що ти робиш?

Феофілактов, продовжуючи своє, оком не моргнувши, гукнув:

— А ти приказ товарища Сталина знаєш? Знаєш: „добивай врага в єго собственной берлоге"!

І зойки ґвалтованої жінки в зачиненому танку перекрила отруйна, смородна, семиповерхова московська лайка „визволителя пролетаріяту" на адресу свого незадачливого товариша від юстиції, що забув такий важливий наказ „самого"...

На тому все й скінчилося. Зганьблена жінка потім була викинута з танку і, під загрозою зброї, прогнана геть спеиред очей модерного лицаря, носія п'ятикутної червоної зірки з азіятського краю...

На вулиці Бауцендаґштрасе мешкав м'ясник, німець Тан. Літня, хазяйновита людина. З першого дня окупації Дрездену до нього внадилися советські солдати по закуску для себе в час розпивання приношуваної ними з собою горілки. Поки людина мала що давати — давала без застережень. Але запаси незабаром вичерпались. І, за порадою якоїсь чергової групи советських вояків, що випивали у нього і що їм він поскаржився на надто часті відвідини червоноармійців по закуску — за їхньою порадою почепити в своєму підприємстві на видному місці портрета Сталіна, який відстрашуватиме, мовляли, непроханих гостей і безнастанних вимагателів закусок, м'ясник Тан так і зробив. Хтось саме з цих вояків послужливо приніс йому й портрета.

І втішений господар, повісивши орденоносного портрета на найчільнішому місці в приміщенні, мав надію, що ось як легко позбудеться дальших неприхованих грабунків.

Незабаром по тому прийшов до нього советський лейтенант:

— Дайош м'яса й вурсту (ковбаси)?

— Немає, пане офіцере.

— Що?!

— Та бігме, нема. Я сам — уже десять років, як комуніст. Ось, прошу вас, і портрет нашого улюбленого батька ґеносе Сталіна...

— І давно ти його маєш, цей портрет? — спитав лейтенант.

— Так само вже десять років — відколи я — комуніст!

— Го-го-го! — саркастично заревів лейтенант, — Та ти, старий, не бреши: батько Сталін усього два роки, як погони одягнув, от що. А що ти мені очі замилюєш?!...

Отже, — не поміг і портрет „улюбленого"...

(Дальше буде).

Роля американського робітництва у відбудові Европи

Одним з найбільш цікавих і мало відомих явищ, звязаних з Пляном Маршала, є участь робітництва в його переведенні. З самого початку було відомо, що успіх пляну европейської відбудови почасти залежить від підтримки робітничих організацій в цій країні та за-морем. В цій країні три найбільші робітничі організації — Американська Федерація Праці, Конгрес Індустріяльних Організацій та Братство Залізничників — відразу поставилися прихильно. Шукаючи співпраці робітництва минулого літа відкрито бюра робітничих дорадників при двох централях американської Адміністрації Економічної Співпраці — у Вашингтоні та в Парижі. Адміністрація Економічної Співпраці переводить американську програму відбудови, в тім числі і Плян Маршала. На чолі тих робітничих бюр стоять звані провідники американського робітництва.

Робітничі дорадники при централі у Вашингтоні помагають голові Адміністрації Економічної Співпраці — Павлові Г. Гофманові — у формуванні робітничої політики, у виборах відповідних осіб на становищах робітничих дорадників при американських місіях в країнах охоплених Пляном Маршала та у вирішенні економічних, соціяльних, технічних та інших справ европейських робітників та їх організацій.

Робітничі дорадники при паризькій централі помагають В. Аверелю Гариману — спеціяльному амбасадорові, представникові П. Гофмана в Европі.

Активна співпраця поміж американськими робітничими юніями та робітничими організаціями в Европі почалася з часу призначення американських робітничих провідників дорадниками до деяких американських місій в країнах, що входять в Плян Маршала. Вибрано цих дорадників зогляду на їх великий досвід в цій країні в справах виробництва та робочої сили. Вони помагають в щоденній праці по переведенню в життя Пляну Маршала. Про призначення деяких вже оголошено, інших призначать пізніше.

Робітничі дорадники при американських місіях в країнах, що поділяють Плян Маршара, мають: (1) тримати тісний звязок з европейськими провідниками робітничих юній, які беруть участь в програмі відбудови (робітничі юнії, очолювані ними, вважаються впливовими політичними, соціяльними, демократичними силами); (2) служити звязком поміж тими робітничими діячами та керівниками американських місій та (3) передавати корисні інформації від них до централь Адміністрації Економічної Співпраці в Парижі та у Вашингтоні.

Оскільки Плян Маршала має на меті відбудову економічного життя, успіх його у великій мірі залежить від потрібної машинерії та сирівців, що мають бути доставлені із співпрацюючих країн. Американські робітничі дорадники будуть встані дати пояснення нової машинерії та нових методів виробництва .

Це є один з багатьох шляхів співпраці між американськими робітничими дорадниками та їх братами по праці в Европі. В країнах, де виробництво ще недавно було припасовано для потреб війни, а потім спинено ворожою окупацією, багато робітників не може мати праці по своєму фаху. Чимало робітників ще не мають ніякого фаху, бо були покликані до війська ще доки могли навчитися фаху і здобути досвід. Американські робітничі провідники можуть бути корисними в цій справі своїм знанням, вказівками щодо модерного способу навчання підмайстрів та влаштовання повторних курсів.

Більш тяжкою справою є брак робітників та надвишка робітників в різних країнах. Деякі країни, що входять в Плян Маршала, мають забагато робітників ,наприклад Італія. Шість країн заявили, що почувають брак робітників. В розвязанні справи біржі праці американські робітничі дорадники будуть співпрацювати з Інтернаціональною Робітничою Організацією при Обєднаних Державах.

З поступом европейської відбудови сподіваються, що робітничі дорадники при американських місіях будуть займатися також справою членства в юніях. Буде потрібна велика обережність, перевірка, зогляду на політичний бік справи, а цею справою юнійні провідники в цій країні — так само як і в Европі — дуже цікавляться.

Вашингтонське та Паризьке бюро Адміністрації Економічної Співпраці підготовляють спеціяльні інформаційні програми, завданням яких буде пояснювати плян відбудови людям тих країн, що користають з Пляну Маршала та важну ролю робітництва у виконанні того Пляну. Кажуть, що в деяких країнах дуже потребують таких інформацій. Ці інформації висвітлять, що в питанні праці — так само як і в інших —американці не мають наміру наказувати чи диктувати, вони стараються помогти народам Західної Европи стати на ноги, щоби могли самі собі дати раду.

Загальна Рада.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ГІПНОТИЗМ ПРИ ПОРОДІ.—На картині, що знята в Бексгил, в Англії, бачимо, як Мейнел Блумфилд гіпнотизує миссис Шілю Говкинс в часі, коли їй приходиться привести на світ дитину. Це є перша спроба допомогти жінкам родити діти без болю. Кажуть, що пацієнтка дійсно не відчувала ніякого болю.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІТСБУРГ, ПА.

Шістьдесятилітній ювілей оснування Братства св. о. Николая, від. 53 У. Н. С.

Давня українська громада в Америці вже дійшла до шістьдесятиліття свойого зоганізованого життя. Якраз 60 літ тому вибрало братство чартер в стейті Пенсилвенії і розпочало своє активне існування. Це братство було одним із тих сімох братств, що пять літ пізніше зійшлися в Шамокін і заклали підвалини до оснування Української Народної Твердині в Америці, якою є наш Український Народний Союз.

В неділю 12 грудня відбулися організаційні збори У. Н. Союзу, на котрих були заступлені двадцять місцевих і позамісцевих відділів. На тих зборах присутний головний секретар Д. Галичин і гол. містопредсідниця Марія Малевич, разом з відділовими урядниками обговорили справи союзові та обдумали пляни дальшої кампанії, щоб збільшити Союзові ряди. В пятій годині відправилась панахида за померших членів, а опісля відбувся ювилейний концерт.

На концерті місцевий хор під управою п. Стефана Ягели відспівав дуже гарно пять пісень. Барітон п. Б. Шпікули зливався ввічливо з гармонією хору, що робило дуже миле враження на слухачів.

Коротку сторію братства переповіла пані Марія Малевич, згадуючи початки нашої іміграції, боротьбу за існування за життя, перші організаційні заходи, боротьбу з кацапством і про працю для Рідного краю, як Рідну Школу, Інвалідів, визвольну боротьбу. Далі взивала до дальшої жертвенности і дальшої праці для Неньки України. Пічас її річевої і ніжної бесіди, та на спомин про тугу за рідною землицею перших імігрантів, неодному слухачеви стала сьоза в очах.

По своїй бесіді, п-ні Малевич передала дарунки для деяких членів братства. Пані Анна Крижалка зістала нагороджена за це, що стоїть в Союзі разом зі своею численною родиною. Пані Анна Крижалка, разом зі своїми дітьми і внуками має в Союзі сімнадцять членів. Українські мами повинні собі брати приклад з пані Крижалки!

Як найстарший член Братства зістав надгороджений п. Павло Шпікула. Він був секретарем цього відділу повних тридцять літ. Перебув найтяжчі часи його існування, коли братство розбивалось, але завдяки його невтомній праці задержалось при Союзі і нині має знова 150 членів, за що йому належиться честь і подяка. Також зістали нагороджені два наймолодші члени, а це двомісячна Марія Люїза Хрін і шістьтижневий Денис Воронський.

Святочний реферат виголосив п. Д. Галичин. Темою його бесіди була праця Союзу поза чисто запомоговою чинністю. Він розповів про видання творів професорів Манінга і Чемберлена, із спеціяльною цілею обзнакомлення англосаського світу із слушним кличем українського народу до независимости. Він наглядно представив, що по цей час всі дані про Україну були черпані із ворожих нам джерел, а щойно видання, що появились за старанням У. Н. Союзу представили науково укранську справу в правдивому світлі й за це як раз Союзові належиться признання цілим суспільством.

По концерті відбулася спільна вечера. Добрі й смашні страви прилагодили жінки місцевого відділу Союзу Українок. Тостместром був назначений інж. Володимир Малевич.

Перше слово забрав бувший довголітний адміністратор Української Греко-кат. Дієцезії, о. Петро Понятишин, що в коротких словах розповів початки нашої іміграції. Шановний бесідник доказував, що коли б не У. Н. Союз, а зокрема його орган „Свобода" нині не було б українського імені на американській землі. Це ж відоме, що на початках наші люди не знали, як назватись. Вони були знані як росіяни, малороси, австріяки, поляки, словаки, а навіть як гунгари. Щойно „Свобода" почала їх освідомляти і звязувати в гуртки. Велика і важка була це праця і довга та завзята боротьба. Як би не Союз і „Свобода", говорив о. Понятишин, „вся наша іміграця була б загубилась між імігрантами інших національностей, і нині не було б українців на американській землі".

Це є святі і пропамятні сло- на цього отця духовного і щирого українського патріота, що вложив у наше життя сорок шість літ невтомимої праці на ниві церковній і народній, що все те бачив і пережив власною душею. Нині о. Понятишин, бувший адміністратор дієцезальний, доживає віку на маленькій парохії. Над його словами повинен глибоко застановитись кожний українець в Америці, а зокрема повинні застановитись над тим ті, що мають відвагу кидати каменем на Союз і на „Свободу", що стільки добра зробили для укранської справи і нашого життя тут в Америці.

Так само забрав слово всіми поважаний і всіми люблений, заслужений щирий і ревний пітсбурзький декан о. Михайло Кіндій. Він сказав, що перший раз почув про Союз, будучи парохом українських переселенців в Босні. Відтілля написав він до „Свободи" листа, а „Свобода" його скомунікувала з адміністраційними властями нашої дієцезії. Він говорив тепло про Союз і закликав горячими словами присутніх до дальшої праці для своєї червоною Москвою здоптаної церкви ідля свого нещасного і поневоленого народу.

Забрав ще слово д-р Роман Кришталський, бувший адвокат зі Львова, член Союзу, і теперішній редактор „Народнього Слова". Темою його бесіди була молитва „Боже, Єдність нам подай". Він представив, яку шкоду несе загальнонародній справі наше розбиття на поодинокі групи і партії. Недержавний нарід не сміє ділитись і розбиватись ще й дотого на чужині, нераз через дрібнички. Тому казав д-р Кришталський, помилково поступають ті люди, що тепер приїзджають та організують окремі братства, товариства, а навіть краєві організації. Стара генерація, вже знеможена і обезсилена, поволі відходить на той світ. Молода, тут роджена генерація, ще не відчуває назагал української справи, тому саме нові імігранти повинні вступати в ряди існуючих вже братств і товариств, поволі перебирати провід в свої руки і продовжати допомогу змаганням українського народу до провідної зірки, до вимріяного ідеалу, національної самостійности,

Кінцеве слово забрав п. Володимир Кульчицький, бувший професор дрогобицької гімназії. „Якось попала мені в руки Ювилейна Книга У. Н. Союзу", зачав говорити проф. Кульчицький, „а по перечитанні цеї Книги я відразу собі полюбив Союз і став його членом". Як усі новоприбувші із скитальщини, так і проф. Кульчицький болів над тим, що молодь, роджена в Америці, мало інтересується справами України. Висказав одначе надію, що як прибуде більше число скитальців, то тоді наступить більше зближення з тутешньою молоддю, що вийде усім нам і справі на користь.

Присутний між гостями секретар Народньої Помочі п. Михайло Дуткевич теж передав свій привіт. Управитель української радіо-години, п. Н. Арсеній, побажав братству найкращих успіхів.

По представленні урядників поодиноких відділів, вечеру закінчено молитвою „Достойно Єсть" — і народним гимном „Ще не вмерла Украна".

Інж. Володимир Малевич.

Українська жінка в УПА

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Питання: Чи ці арешти заломили жінок?

Відповідь: Ні. Нам не відомі випадки, щоб після арештів жінки відмовлялися від дальшої праці. Знаємо, навпаки, що молоді дівчата, які були арештовані й яким удавалося викручуватися або тікати з тюрми, повертали з іще більшим завзяттям до праці. Наприклад, польські вислужники Москви, підозрівали одну дівчину в зв'язку із українськими повстанцями, несподівано захопили її в хаті, вимагаючи визнати провину, і почали її несамовито бити. Коли бійка не допомогла, кати скинули з дівчини всю одежу, розсипали по столі жар із печі й поклали на нього свою роздягнену жертву. Переживаючи страшні тортури, героїня таки не призналася. Її, тяжко попечену, перевезли до лікарні, звідки вона по двох місяцях вийшла. Після того вона й далі працювала для визвольного руху.

В другому місці большевики арештували провідницю куща. І тут не помогли триденні тортури. Жінка - революціонерка витримала їх, не зрадивши жадної таємниці. А вона знала дуже багато: адже вона перебувала в постійному зв'язку з криївкою бійців УПА...

Тут ми мусіли закінчити цікаву розмову. В нашій свідомості зарисувався образ українського жіноцтва на Батьківщині, яке ні в якому разі не хоче лишатися позаду чоловіків. Жінка героїнно маршує в гігантському збройному поході нащого народу до кращого завтра. Вона і в рядах активних бійців УПА, вона — санітарка — мати й сестра вояка, вона — незамінна розвідчиця, вона зв'язкова і пропаґандистка. Всі ці обов'язки виконує українське жіноцтво в постійній небезпеці, в найтруднїших обставинах підпольної затяжної бортьби.

Українська жінка на Рідних Землях знайшла своє природне місце в українському визвольному фронті і, свідома своїх завдань, виконує їх, сповнена геройської самопосвяти.

І. І.

В СПРАВІ ЗБІРКОВИХ ЛІСТ У.К.К.

На початку цьогорічної збіркової кампанії розіслав Український Конгресовий Комітет Америки своїм делегатам і директорам збіркові лісти з просьбою, занятися на місцях збіранням потрібних фондів на ведення політичної акції в справі визволенню України.

Вжиті і звернені збіркові лісти були оголошені в пресі, як рвнож зібрана сума з іменами жертводавців. УККомітет звертається з поновною просьбою до тих, які ще не звернули збіркових ліст, щоби перевівши в своїх громадах відповідну збіркову акцію найпізніше до кінця січня 1949 р. звернули лісти разом із зібраною сумою на адресу УКК. Не хочемо вірити, щоби в цей важний час хтось із делегатів звернув порожню збіркову лісту, але коли б таке сталося, то проситься і тих додержати наведений речинець звороту.

Нам треба далі звертати очі світу на украніську справу, від вирішення якої залежатиме доля української Нації. Приложім і ми рук до її правильного вирішення! Незабуваймо, що історія дає можливість народам тільки в певній переломовій добі взяти керму національно-державного життя до власних рук, а для української Нації ця доба знову надходить. Україна чекає від нас політичної помочі, а на нас тяжить моральний обов'язок цю поміч дати і допомогти українському народові визволитись з московської диктатури та тоталітаризму.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

10. грудня 1908 р.

НАША БЕЗДІЕЙНІСТЬ.

Статтю під повищим наголовком пише Евген Гвоздик (писав новелі й вірші. — Ред.), покликаючися на слова незнаного поета „... з душ не видастьте ви цвіту — ні собі, ні світу — без любови, без запалу — і без ідеалу". До згаданого мотта автор приноровлює дорікання українській громаді в Америці за слабу жертвенність на народні цілі. Дораджує створити фонд для постійної підтримки народніх потреб в краю. За його обчисленням в р. 1908 є 300,000 українців в Америці, з того в самім Ню Йорку 10,000. Як би всі складали тільки по одному центові, це дало б $3,000 на місяць.

ДЕ НАЙТИ РОБОТУ?

З огляду на небувале безробіття, редакція „Свободи" звертається до читачів, щоб вони присилали імена й адреси таких підприємств, що потребують робітників. Квестіонар обіймає 12 питань. На підставі відповідей редакція містить інформації для таких, що потребують роботи.

17. грудня 1908 р.

„ПОЛЯКИ ПРО АМЕРИКАНСЬКИХ РУСИНІВ".

Приглянувшися церковній боротьбі, яка розгорілася між галицькими українцями і угро-русинами за церковні справи, польські часети „Куріер Польскі" і „Поляк в Америце" дуже згірдливо висловлюються про „американських русинів". — „Ми є свідками небувалого в історії людства явища" — так характеризує „Куріер" боротьбу „Американско-Русского Вестніка" проти єп. Ортинського і приходить до висновку, що така боротьба є скандальною. При цій нагоді редакція звертає увагу, що боротьба шкодить загалом імігрантам, бо американці можуть прийти до висновку, що чужих людей не треба впускати до Америки.

З МІСЦЕВИХ ВІСТЕЙ.

У неділю, 6. грудня, відбувся в Ню Йорку старанням тов. „Просвіта" відчит на тему „Що нас губить" і Теперішнє безробіття". Реферували: Толопко, Угорчак і Хандога. По відчиті відспівав хор під управою п. Стисловського низку пісень, а п. Панейко виголосив деклямацію Шевченка „Гонта в Умані". — На 19. грудня заповіджене віче в справах церковних і народних у Вилкс-Бері, Па. За комітет: І. Завойський, А. Шкробяк. — Того самого дня в Ембридж, Па., відбудеться „Прихід св. Николая" старанням парафії, як це заповіджено за підписом о. М. Даниловича.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШЕЙРОН, ПА.

На піддержку УПА.

Листопадове Свято відсвятковано в нас дня 21 листопада. По Службі Божій панахиду відправили о. С. Мусійчук і о. С. Голутяк з Юнгставну. Обидва виголосили ще короткі проповіди.

Програма концертова відбулася в церковній салі. Злучений хор Шерон-Нюкесл відспівав вязанку стрілецьких пісень під батутою пароха о. Мусійчука, а мужеський хор з Йонгставну під управою о. Голутяка. Пісні цего хору були дуже відповідні і випали надзвичайно гарно.

Була і гарна деклямація школяра Р. Ґондера „Як би мені карий коник" (о. С. М.). Святочні промови виголосили повітовий прокуратор з Йонґставну, адв. Мих. Косач і проф. П. Весоловський, теж з Йонґставну, недавно прибувший зі скитальщини.

Перший бесідник вказав на наше Листопадове Свято, як на американське свято Незалежности з 4. липня. Всі ми повинні змагати, щоб Украна діждалась такої незалежности і волі як Америка. Другий бесідник вказав на боротьбу з московським сатрапом нашої геройчної УПА. На піддержку УПА (крім збірки на покриття коштів гостини) зібрано $40, які переслано через Укр. Комітет у Филаделфії.

Громадянин.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

Листопадові роковини.

В неділю 28 листопада обходили тутешні українці свято 30-тих роковин Листопадового Зриву.

В церкві уставлено символічну могилу, біля котрої тримали почесну сторожу вояки американської армії. Підчас панахиди за поляглих героїв о. Козоріс дав історичний перегляд наших визвольних змагань від найдавніших часів аж по сьогодні. По панахиді зібралися парохіяни в церковній галі. Сцена була прибрана тризубом, украньськими прапорчиками та з написами „Слава героям"! — Листопад 1918-1948.

Свято відкрив один із скитальців, вітаючи рівночасно присутного на салі п. Головка, учасника визвольних змагань.

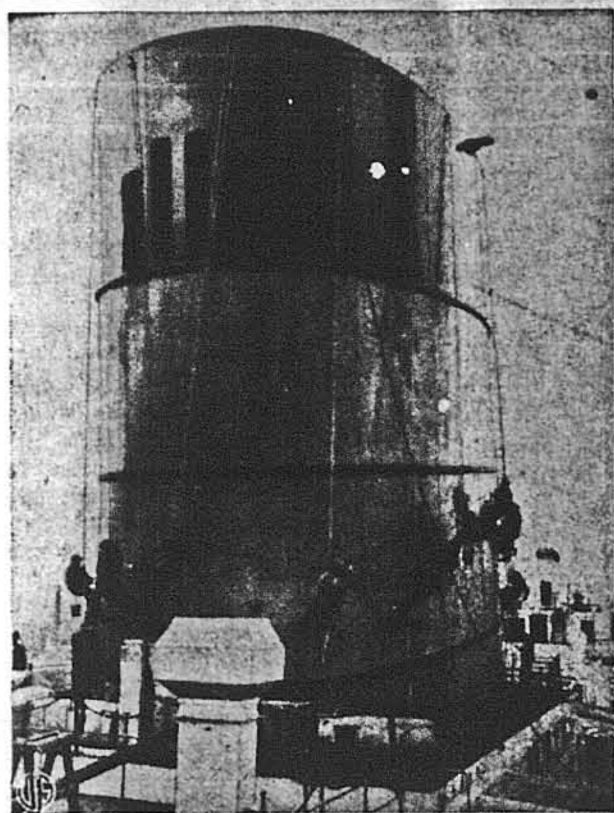
Святочну промову виголосив п. Семчишин, змальовуючи часи перед 1. листопада на наших землях, опісля сам Великий Зрив і геройські бої за Львів.

Хор під диригентурою п. Г. Лисюка відспівав гарно вязанку стрілецьких пісень, а дві дівчинки, Дарця Хомяк і Ірця Ш., продеклямували патріотичні віршики. Вкінці всі присутні відспвали український і американський гимни.

Суму $25, яка вплинула з добровільних жертв, вислано на політичну акцію Українського Конгресового Комітету.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Шікаго, Ілл. — Через помилку пропущено в дописі з Листопадового Свята таких додаткових жертводавців: по $5: Андрій і Настуня Гіжовські, Березовська Марта, Стефанюк Іван, Дубик Анна, Дідик Петро; Шимчак Іван $3; по $2: Демкович Василь, Андрусенко Васько, Барон Михайло, Бечос Іван, Шемердяк Вол.; по $1: Ф. Заячковський й Тарнава Емілія.

ДАЛІ ПАНІ НА МОРІ!—Британія доконче хоче надалі бути панею на океанах, як була нею впродовж віків. Це не так легко, бо Злучені Держави є вже щодо цього на першому місці й ледви, чи коли вже з нього уступлять. Пасажирський корабель „Каронія", що його бачимо перед собою, має 34,000 тон поємности і є найбільшим кораблем, побудованим по другій світовій війні. Влаштовання на ньому люксусове. Дня 4. січня 1949 р. відбуде цей корабель свою першу подорож до Ню Йорку.

ВИ ОДЕРЖАЛИ СЬОГОДНІ „СВОБОДУ"? А ЧИ ВИ ВИСЛАЛИ ЇЙ ВЖЕ СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ, ЩОБИ ВОНА МОГЛА ПРИЙТИ ДО ВАС ТЕЖ ЗАВТРА?

ОСТАННЯ НАГОДА НАБУТИ КАЛЕНДАР У.Н.СОЮЗУ НА 1949 РІК

Минулого тижня Адміністрація „Свободи" почала розсилку Ювілейного Календаря-Альманаха Українського Народного Союзу на 1949 рік. **В найблищих днях розсилка замовлених Календарів буде закінчена.** При цьому звертається увагу, що незамовлених календарів залишається тільки дуже мала кількість і тому хто хотів би ще набути цю вартісну книгу, повинен поспішитися зі замовленням. Календар надрукований на високоякісному папері, має двокольорову окладинку та на 224 сторінках містить велику кількість оригінального і різноманітного інформативного матеріялу. Ціна Календаря — один доляр разом з пересилкою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Бр. св. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх членів і члениць, що **річні збори** відбудуться 18. грудня, в годині 7:30 вечором, в Укр. Домі. Просимо всіх членів прийти на час, бо є кілька справ до полагодження і буде вибір уряду на 1949 рік. — За уряд: А. Киафф, предс.; П. Венгрин, кас.; П. Причка, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — **Річні збори** Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73, відбудуться в неділю, 19. грудня, в год. 2. пополудні, в домі секретаря. Обовязком членів є прийти на означений час. Просимо довгуючих вирівнати свої залеглости. На зборах буде вибір уряду на 1949 рік. — Р. Русила, предс.; П. Накопінський, кас.; Д. Лободяк, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 19. грудня, в годині 1. попол., в парафіяльній гали, 235 Карбон ул. Уряд проситься членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження. З довгуючими членам секретар мусить поступити згідно зо статутом. — За уряд: М. Брус, пр.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — **Річні збори** Бр. св. О. Николая, від. 104, відбудуться в неділю, 19. грудня, в годині 3. попол., точно, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори бо буде справоздання контрольної комісії за 11 місяців, як також справоздання уряду і вибір нового уряду на 1949 рік. М. Вітік, предс.; М. Зенвак, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Місячні збори Тов. Згода, від. 20, відбудуться 19. грудня, в годині 2. пополудні, під ч. 2240 Ґрейлінґ Еве. Обовязком всіх членів і члениць є прийти на збори, бо буде вибір уряду на 1949 рік. Довгуючим пригадуємо вирівнати свої залеглости, бо секретар мусить вислати розмет перед 25. до Союзу. — Підперигора, предс.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома всім старшим і молодшим, місцевим і позамісцевим членицям і членам, що **річні збори** відбудуться 19. грудня, в гали У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей Вест, точно в год. 4. пополудні. Просимо всіх прийти на час і вибрати уряд на 1949 рік та полагодити всі важні справи. — За уряд: Ю. Гоголь, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Чорноморська Січ, від. 14, подає до відома, що **річні збори** відбудуться в суботу, 18. грудня, в 8. год. ввечір, в Січовім домі, 508 — 18. Еве. Просимо всіх членів прийти і вибрати уряд на 1949 рік. Також будуть важні справи до полагодження. Просимо вирівнати свої вкладки, щоб можна вислати скорше до гол. канцелярії. — За уряд: М. П. Отрок, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Сестр. Пресв. Діви Марії, від. 259, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. грудня, в годині 2. пополудні, під ч. 1903 В. 51. ул. — П. Трусяк, рек. секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 19. грудня, в годині 12. в полудне (зараз по Сл. Божій), в церковній гали. Просимо всіх членів прийти на означений час. Напоминаємо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Контроля дасть звіт з приходів і розходів за цілий рік. Просимо привести нових членів, то це буде Різдвяний дарунок для Союзу. На цих зборах буде вибір уряду на 1949 рік. — Н. Максимчук, предс.; М. Тихоневич, кас.; М. Гентош, секр.; І. Годованець і Н. Баюк, контрольори.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 19. грудня, в год. 2. пополудні, в салі Укр. Клюбу при 13 Вашингтон вул.. Буде річне справоздання і вибір уряду на 1949 рік, рівнож будемо принимати членів без вступного. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. Калина, від. 459 отсим повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 19. грудня в год. 3. попол., в Українській Централі, 190 Віллем вул., Нюарк, Н. Дж. Проситься всіх членів прийти на ці збори та вирівнати свої залеглости за біжучий рік, і вибрати уряд на 1949 рік, як також є інші важні справи до полагодження. — Ілля Кміть, рек. секр.

БРУКЛИН, (Савт), Н. Й. — Бр. св. О. Николая, від. 293, відбуде **річне засідання** в суботу, 18. грудня, в год. 8. ввечір, в залі церкви св. Николая, під ч. 258 — 19та вул. в Бруклині. На деннім порядку: 1. Звіт уступаючого уряду; 2. Вибір нового уряду; 3. Внески. — І. Ластовецький, гол.; Марія Демидчук, секр.; Гр. Пилипяк, кас.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА. — **Річні збори** Бр. св. Арх. Михаїла, від. 296, відбудуться в неділю, 19. грудня, в годині 2:30 пополудні, в У. Н. Домі, 1400 — 4. вул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори і вислухати звітів урядників і контр. комісії за цілий рік та вибрати уряд на 1949 рік. Уряд просить контрольорів прийти і переглянути книжки в суботу, 18. грудня в год. 7. ввечір. — За уряд: І. Балабан, предс.; М. Земледух, секр.

ТАРЗАН, ч. 1993. Тантор над усіми.

Коли Тантор побачив Гомбу, як він біг в його сторону, він підніс Джену до обвислої галузки...

...а самий кинувся до молодого бика-слона.

Хоч як сильний і молодий був Гомбу, то він не був рівня для великого й досвідченого Тантора. Боротьба швидко покінчилася...

...і згідно з правилом, переможений самозванець пішов на прогнання з череди.